

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 czerwca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Małgorzata Chomiuk

Protokolant st. sekr. sąd. Iwona Bierkat

po rozpoznaniu w dniu 26 czerwca 2015 r. w Siedlcach

sprawy z powództwa K. B., M. M. (1), W. S. (1)

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

I. zasądza od (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz M. M. (1) kwotę 100.000 (sto tysięcy) zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 50.000 (pięćdziesiąt tysięcy) zł od dnia 22 czerwca 2014 r do dnia zapłaty, od kwoty 30.000 (trzydzieści tysięcy) zł od dnia 30 października 2014 r do dnia zapłaty, od kwoty 20.000 (dwadzieścia tysięcy) zł od dnia 15 lutego 2008 r do dnia zapłaty,

II. w pozostałej części powództwo M. M. (1) oddala,

III. zasądza od (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz K. B. kwotę 80.000 (osiemdziesiąt tysięcy) zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 50.000 (pięćdziesiąt tysięcy) zł od dnia 22 czerwca 2014 r do dnia zapłaty, od kwoty 30.000 (trzydzieści tysięcy) zł od dnia 30 października 2014 r do dnia zapłaty,

IV. w pozostałej części powództwo K. B. oddala,

V. zasądza od (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz W. S. (1) kwotę 100.000 (sto tysięcy) zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 50.000 (pięćdziesiąt tysięcy) zł od dnia 22 czerwca 2014 r do dnia zapłaty, od kwoty 30.000 (trzydzieści tysięcy) zł od dnia 30 października 2014 r do dnia zapłaty, od kwoty 20.000 (dwadzieścia tysięcy) zł od dnia 15 lutego 2008 r do dnia zapłaty,

VI. w pozostałej części powództwo W. S. (1) oddala,

VII. zasądza od (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz M. M. (1) i W. S. (1) kwoty po 2.774,67 zł (dwa tysiące siedemset siedemdziesiąt cztery zł sześćdziesiąt siedem gr), na rzecz K. B. kwotę 1.975,71 zł (jeden tysiąc dziewięćset siedemdziesiąt pięć zł siedemdziesiąt jeden gr) tytułem zwrotu części kosztów procesu,

VIII. nakazuje pobrać od (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 12.875 zł (dwanaście tysięcy osiemset siedemdziesiąt pięć zł) tytułem części nieuiszczonych kosztów sądowych.

I C 1388/14

UZASADNIENIE

M. M. (1) wniosła o zasądzenie od (...) S. A. z siedzibą w W. kwoty 50.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty - tytułem zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej, a nadto kwoty 25.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami poczynszy od dnia następującego po upływie 30 dni od dnia zgłoszenia roszczenia pismem

z dnia 27 grudnia 2007 r do dnia zapłaty - tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej wskutek śmierci osoby najbliższej. Nadto wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego zwrotu kosztów postępowania, a w tym kosztów zastępstwa procesowego.

K. B. wniosł o zasądzenie od (...) S. A. z siedzibą w W. kwoty 50.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty - tytułem zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej, a nadto kwoty 15.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami począwszy od dnia następującego po upływie 30 dni od dnia zgłoszenia roszczenia pismem z dnia 27 grudnia 2007 r do dnia zapłaty - tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej wskutek śmierci osoby najbliższej. Nadto wniosł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego zwrotu kosztów postępowania, a w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W. S. (1) wniosła o zasądzenie od (...) S. A. z siedzibą w W. kwoty 50.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty - tytułem zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej, a nadto kwoty 25.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami począwszy od dnia następującego po upływie 30 dni od dnia zgłoszenia roszczenia pismem z dnia 27 grudnia 2007 r do dnia zapłaty - tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej wskutek śmierci osoby najbliższej. Nadto wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego zwrotu kosztów postępowania, a w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu swego żądania powodowie wskazali, iż w dniu 7 grudnia 2007 r doszło do wypadku drogowego, z udziałem matki powodów A. B., w wyniku którego poniosła ona śmierć. Pojazd, którym poruszał się sprawca wypadku posiadał ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w pozwanym zakładzie ubezpieczeniowym. Pozwany co do zasady uznał swoją odpowiedzialność za skutki wypadku, nie uznał natomiast wysokości roszczeń dochodzonych przez powodów. Z uwagi na datę zdarzenia powodowie jako podstawę prawną swoich żądań wskazali treść art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Na poparcie swojego stanowiska przywołali orzecznictwo sądowe w tym zakresie. Powodowie wskazali, iż spowodowanie śmierci A. B. narusza ich dobre osobiste w postaci prawa do posiadania matki, kontaktów oraz jej wsparcia. Wiąż rodzinna jest jedną z najsilniejszych więzi międzyludzkich. Dlatego też kwota przyznanego za zerwanie tej więzi zadośćuczynienia nie powinna być symboliczna. Powodowie wskazali, iż przedmiotowy wypadek stanowił dla nich cios, który doprowadził do nieodwracalnych zmian w ich dotychczasowym życiu. Przed wypadkiem cała sześciuosobowa rodzina mieszkała razem. A. B. scalała rodzinę, zabiegała o ich wspólne dobro, dbała o dzieci. Obecnie sytuacja diametralnie uległa zmianie, rozluźnieniu uległy więzy rodzinne. Po śmierci A. B., jej mąż, a ojciec powodów zaczął nadużywać alkoholu. Wobec czego M. M. (1) zmuszona była wyprowadzić się z domu rodzinnego, razem ze swoim synem, zabierając małoletnich braci K. i M. B.. Dla M. M. (1) matka była wsparciem, pomagała jej w opiece nad dzieckiem. Tragiczna śmierć matki spowodowała, że M. M. (1) musiała przerwać naukę, zmuszona była podjąć pracę w takim rozmiarze, aby zapewnić opiekę młodszym braciom i synowi. Przed wypadkiem K. B. był uczniem gimnazjum. Z uwagi na trudną sytuację finansową, brak wsparcia ze strony ojca, powód zmuszony był przerwać edukację i podjąć wykonywanie prac remontowo – budowlanych. Ciężka praca przyczyniła się do uszkodzeń kręgosłupa powoda, które uniemożliwiły mu dalsze jej wykonywanie. Dla W. S. (1) śmierć matki również przyniosła diametralne zmiany. Matka była jedyną osobą, na którą mogła liczyć, zawsze pomagała jej w trudnych sytuacjach, służyła radą, dobrym słowem. W dacie jej śmierci powódka była w ciąży i była pewna, że matka będzie ją wspierać w opiece nad nowo narodzonym dzieckiem. Powódka z uwagi na ojca nadużywającego alkoholu do końca 2007 r wyprowadziła się z domu rodzinnego. Zdaniem powodów okoliczności niniejszej sprawy uzasadniają przyznanie zadośćuczynienia w żądanym rozmiarze. Powodowie wskazali, iż śmierć ich matki spowodowała, że jej bliscy nie mogą liczyć na pomoc i wsparcie z jej strony. W przedmiotowej sprawie tylko A. B. jako troskliwa matka znała i próbowała towarzyszyć w przezwyciężaniu trudów życia swoim dzieciom. Choć sytuacja materialna rodziny nie była łatwa, to A. B. była osobą na tyle zaradną, że podejmowała prace dorywcze, które pozwalały na załatwienie budżetu domowego, a przy uroczystościach rodzinnych na obdarowywanie dzieci skromnymi podarunkami. Zdaniem powodów na skutek śmierci ich matki A. B. nastąpiło niewątpliwie znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powodów zarówno w aspekcie ekonomicznym, jak również pozaekonomicznym.

Pozwany (...) S. A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu swego stanowiska pozwany zakład ubezpieczeń wskazał, iż kwestionuje zasadność żądań powodów objętych pozwem o zasądzenie dochodzonych kwot w oparciu o przepis art. 448 k.c. w związku z art. 24 par. 1 k.c. oraz wysokość tych roszczeń. W ocenie pozwanego brak jest przesłanek do przyznania powodom zadośćuczynienia na podstawie przepisu art. 448 k.c. w związku z art. 24 par. 1 k.c. Uwzględniając stan prawny na dzień powstania szkody wyłączną podstawę prawną dochodzenia roszczeń związanych ze śmiercią osoby najbliższej stanowi przepis art. 446 k.c. Powodowie nie wykazali przesłanek i nie udowodnili zasadności dochodzonych kwot zadośćuczynienia pieniężnego. Pozwany powołał się na treść komentarzy oraz orzecznictwo dotyczące art. 448 k.c., wskazujących na brak przesłanek do dochodzenia na podstawie tego przepisu roszczeń związanych ze śmiercią osoby bliskiej. Ponadto pozwany wskazał, iż z treści art. 448 k.c. wynika fakultatywność świadczenia. Tym samym nie przysługuje ono w każdym wypadku. Oceniając stan faktyczny sprawy w kontekście przytoczonych zasad pozwany uznał, że zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do przyjęcia wystąpienia przesłanek określonych w przepisie art. 448 k.c. uzasadniających przyznanie żądanej przez powodów kwoty zadośćuczynienia. Strona powodowa nie udowodniła bowiem, aby pomiędzy dziećmi a zmarłą matką istniała szczególna więź uzasadniająca zasądzenie zadośćuczynienia w ogóle, a w szczególności w żądanej kwocie. Powodowie nie udowodnili, aby z powodu śmierci matki podupadli na zdrowiu i musieli korzystać z pomocy psychologa lub psychiatry. Zdaniem pozwanego żądane przez powodów kwoty są rażąco zawyżone, nawet gdyby roszczenia co do zasady były usprawiedliwione. Przez siedem lat od śmierci matki powodowie przeorganizowali swoje życie i płynnie ono normalnym torem, a pierwotny ból i uczucie żałoby złagodniały i przycichły. Zdaniem pozwanego nie jest także uzasadnione roszczenie w zakresie stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powodów. Rodzina zgłosiła roszczenia z tego tytułu i pozwany decyzją z dnia 16.01.2009 r. przyznał K. B. kwotę 25.000 zł tytułem stosownego odszkodowania z uwagi na to, że był w dacie śmierci matki małoletni i utracił jej opiekę. Powódki były już pełnoletnie i na swoim własnym utrzymaniu, a wobec tego ich sytuacja życiowa nie uległa pogorszeniu. A. B. w chwili śmierci nie pracował na stałe, utrzymywała się z dochodów z prac dorywczych, niewielkiego gospodarstwa rolnego o powierzchni ok. 3 ha, a które zaraz po jej śmierci mąż zlikwidował. Ojciec powodów i mąż A. B. nadużywał alkoholu i wszczywał awantury. Rodzina korzystała z pomocy społecznej. Dochody rodziny były tak niewielkie, że ledwo starczały na bardzo skromne utrzymanie. Niewielkie dochody A. B. musiała przeznaczać na utrzymanie dwóch małoletnich synów oraz siebie i męża. Nie miała możliwości pomagania materialnego córkom. Sytuacja powodów nie uległa więc pogorszeniu. M. M. (1) jest obecnie rodziną zastępczą dla małoletniego brata i z tego tytułu otrzymuje zasiłek dla rodzin zastępczych. Dodatkowo małoletni brat powódki otrzymuje od pozwanego rentę w kwocie po 200 zł miesięcznie i rentę rodzinną po matce. Dochody na członka rodziny są więc wyższe niż za życia matki.

Pismem z dnia 29 października 2014 r. powodowie rozszerzyli swoje powództwo z tytułu zadośćuczynienia o kwotę 50.000 zł ponad kwotę zgłoszoną w pozwie.

Pozwany wnosil o oddalenie powództwa w całości, podtrzymując swoje stanowisko w tej sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 7 grudnia 2007 r. w Ł. miał miejsce wypadek drogowy, w wyniku którego A. B. doznała ciężkich obrażeń ciała skutkujących jej śmiercią. Sprawca wypadku został prawomocnym wyrokiem z dnia 4 listopada 2008 r. wydanym przez SR w Siedlcach w sprawie IIK 336/08 uznany za winnego tego, że nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w lądowym w ten sposób, że kierując ciągnikiem siodłowym marki (...) wraz z naczepą – cysterną do przewozu mleka wyjeżdżając z drogi podporządkowanej na drogę główną przy wykonywaniu manewru skrętu w prawo niedostatecznie obserwował jezdnię i najechał na jadącą tą drogą rowerzystkę A. B.. (wyrok k. 164 – 164 v)

Pojazd, którym poruszał się sprawca wypadku posiadał ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w pozwanym zakładzie ubezpieczeniowym. (okoliczność bezsporna)

W dacie swojej śmierci A. B. miała 43 lata, mieszkała razem z mężem i czwórką dzieci. Najstarsza córka M. M. (1) miała wówczas 20 lat, była rozwiedziona i była matką trzyletniego syna. Uczyła się w systemie zaocznym w liceum ogólnokształcącym. W. S. (1) miała w chwili śmierci matki 18 lat, była w piątym miesiącu ciąży, przygotowywała się do przeprowadzki do przyszłego męża. K. B. miał wówczas 17 lat, uczył się w (...). M. B. miał w dacie śmierci matki 5 lat. Atmosfera domowa w rodzinie stron była niespokojna. Ojciec powodów, a mąż A. B. nadużywał alkoholu. Kiedy stawał się agresywny, matka stawiała w obronie dzieci, starała się łagodzić konflikty. Dzieci A. B. miały trudności z nauką, występowały też trudności wychowawcze. Mimo to matka powodów łączyła całą rodzinę, wspierała swoje dzieci, starała się im pomagać w każdym momencie ich życia. To ona była dla dzieci osobą najważniejszą, zapewniającą im poczucie bezpieczeństwa. Rodzina żyła w skromnych warunkach, miała małe dochody. A. B. utrzymywała siebie i rodzinę z dochodów z prac dorywczych, prowadziła też niewielkie gospodarstwo rolne na potrzeby swojej rodziny. A. B. wspierała swoje córki w ich macierzyństwie. Pomagała M. M. (1) w opiece nad dzieckiem. Wszyscy mieszkali w jednym domu, wspierali się psychicznie, a dodatkowo wszyscy wspólnie się utrzymywali. Żadna z córek nie była wówczas samodzielna finansowo. M. M. (1) dokładała się do utrzymania, uzyskując dochody z pracy dorywczej w pieczarkarni. Powodowie po śmierci A. B. przeżyli prawdziwy wstrząs psychiczny. Ich sytuacja życiowa uległa całkowitej zmianie. Zginęła osoba, która tworzyła tę rodzinę, zapewniała dzieciom spokój i bezpieczeństwo. Na M. M. (1) spadł główny ciężar przygotowań do pogrzebu. Musiała ona także zapewnić bezpieczeństwo i utrzymanie najmłodszemu bratu. Bezpośrednio po śmierci matki każde z powodów miało problemy ze snem, łaknieniem. Zmniejszył się ich napęd i motywacja do podejmowania aktywności. Mąż zmarłej, a ojciec powodów nie wspierał swoich dzieci, poza tym w większym stopniu po śmierci żony zaczął nadużywać alkoholu. M. M. (1), aby zapewnić środki utrzymania i opiekę synowi oraz najmłodszemu bratu musiała przerwać naukę. W. S. (1) po śmierci matki wyprowadziła się do domu przyszłego męża. W domu rodzinnym pozostała M. M. (1) z synem, braćmi i ojcem. Ponieważ ojciec powodów nadużywał alkoholu, był agresywny wobec dzieci, wyrzucał je z domu, nie interesował się ich utrzymaniem, M. M. (1) zmuszona była wyprowadzić się z domu i wynająć mieszkanie. Razem z powódką wyprowadził się jej brat K. B., który z braku środków finansowych na swoje utrzymanie, a także aby wspomóc finansowo siostrę musiał przerwać naukę i podjąć pracę. Powódka zabrała też najmłodszego brata, nad którym przejęła opiekę. Powodowie M. M. (1), K. B. oraz ich brat M. B. zamieszkali razem. Ponieważ ojciec powódki nie chciał zgodzić się na to, aby to ona opiekowała się chłopcem toczyły się sprawy sądowe, które powódka bardzo przeżywała. Obecnie M. M. (1) jest rodziną zastępczą dla M. B.. Ze swoich obowiązków wywiązuje się bez zastrzeżeń. Po trzech latach od śmierci matki M. M. (1) zaczęła leczyć się psychiatrycznie z rozpoznaniem depresji i nerwicy. Rodzina powodów praktycznie po śmierci matki rozpadła się. Do dziś każde z powodów przeżywa śmierć matki. Najtrudniejsze chwile powodowie przeżywają w czasie świąt, uroczystości rodzinnych, gdy nieobecność matki jest najbardziej odczuwalna. (wyjaśnienia M. M. (1) składane w toku niniejszej sprawy, zeznania świadka B. W. k. 141v – 142v, wyjaśnienia K. B. składane w toku niniejszej sprawy, wyjaśnienia W. S. (1) składane w toku niniejszej sprawy, odpis skrócony aktu zgonu k. 180, wyrok zaoczny tut. Sądu Okręgowego wydany w sprawie IC 186/07 rozwiązujący małżeństwo K. M. (1) i M. M. (1) k. 170v, informacja o sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej k. 102 – 104, opinia sądowo – psychologiczna k. 107 - 119)

Pismem z dnia 26.05.2008 r (data wpływu do ubezpieczyciela 04.06.2008 r) K. B. wystąpił poprzez swego przedstawiciela ustawowego do pozwanego ubezpieczyciela o wypłatę kwoty 100.000 zł tytułem odszkodowania wobec pogorszenia się jego sytuacji życiowej po śmierci matki. (pismo k. 177 – 177v)

Pismem z dnia 28.12.2007 (data wpływu do ubezpieczyciela 15.01.2008 r) W. B. i M. M. (1) wniosły do pozwanego ubezpieczyciela o wypłatę na ich rzecz kwot w wysokości po 40.000 zł tytułem stosownego odszkodowania wobec pogorszenia się ich sytuacji życiowej na skutek śmierci matki. (k. 179 – 179v)

Decyzją z dnia 16.01.2009 r pozwany ubezpieczyciel przyznał na rzecz K. B. odszkodowanie z tytułu pogorszenia się jego sytuacji życiowej po śmierci matki w kwocie 25.000 zł (decyzja k. 182v) Ubezpieczyciel odmówił wypłaty pozostałych żądanych przez powodów kwot. (pismo k. 184)

Sąd zważył, co następuje:

Powodowie wnieśli o zasądzenie na ich rzecz zadośćuczynienia za krzywdę w postaci naruszenia dóbr osobistych spowodowanych śmiercią matki A. B..

Z uwagi na fakt, iż działanie sprawcy wypadku powodujące śmierć matki powodów miało miejsce w 2007 r. powodowie nie mogą dochodzić zadośćuczynienia na podstawie art. 446 § 4 k.c. Przepis ten bowiem wszedł w życie w dniu 3 sierpnia 2008 r., z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2008 r. Nr 116 poz. 731). Ustawa ta, nie zawiera żadnych szczególnych unormowań intertemporalnych dotyczących przytoczonego przepisu. Tym samym nie można uznać, aby istniały podstawy prawne do stosowania treści tego przepisu z mocą wsteczną. Zgodnie z treścią wyroku Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 10 listopada 2010 r. (II CSK 248/2010, LexPolonica nr 2497390, OSNC 2011/B poz. 44) najbliższym członkom rodziny zmarłego nie przysługuje roszczenie o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie art. 446 § 4 k.c., gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu przed dniem 3 sierpnia 2008 r.

Za zasadne zatem uznać należy stanowisko powodów, iż podstawę ich roszczenia stanowić może art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Katalog dóbr osobistych, określonych w art. 23 k.c., ma charakter otwarty. Przepis ten wymienia dobra osobiste człowieka pozostające pod ochroną prawa cywilnego w sposób przykładowy, uwzględniając te dobra, które w praktyce mogą być najczęściej przedmiotem naruszeń. Przedmiot ochrony oparty na podstawie art. 23 i 24 k.c. jest jednak znacznie szerszy. Należy uznać, że ochronie podlegają wszelkie dobra osobiste rozumiane jako wartości niematerialne związane z istnieniem i funkcjonowaniem podmiotów prawa cywilnego, które w życiu społecznym uznaje się za doniosłe i zasługujące z tego względu na ochronę. Rodzina jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź, podlega ochronie prawa. Dotyczy to odpowiednio ochrony prawa do życia rodzinnego obejmującego istnienie różnego rodzaju więzi rodzinnych. Więzy rodzinna odgrywa doniosłą rolę, zapewniając członkom rodziny m.in. poczucie stabilności, wzajemne wsparcie obejmujące sferę materialną i niematerialną oraz gwarantuje wzajemną pomoc w wychowaniu dzieci i zapewnieniu im możliwości kształcenia. Należy zatem przyjąć, że prawo do życia rodzinnego i utrzymania tego rodzaju więzi stanowi dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 i 24 k.c. Spowodowanie śmierci osoby bliskiej może zatem stanowić naruszenie dóbr osobistych członków jej rodziny i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 14 stycznia 2010 r. IV CSK 307/2009 LexPolonica nr 2371235, OSNC 2010/C poz. 91, OSP 2011/2 poz. 15). Również w uchwale z dnia 22 października 2010 r. III CZP 76/2010 (OSNC 2011/B poz. 42) Sąd Najwyższy, analizując skutki dodania § 4 do art. 446 k.c. uznał, że wzmacnia on pozycję najbliższego członka rodziny, jednak nie wyklucza stosowania także art. 448 k.c., przy czym na podstawie art. 448 k.c. zadośćuczynienie pieniężne przysługuje najbliższemu członkowi rodziny za doznaną krzywdę także wtedy, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu przed dniem 3 sierpnia 2008 r.

Przesłanką odpowiedzialności przewidzianej w art. 448 k.c. jest bezprawne i zawinione działanie sprawcy naruszenia dobra osobistego. (wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 12 grudnia 2002 r. V CKN 1581/2000 Lex Polonica nr 361049) Przyjęcie takiego stanowiska oznacza, że podstawą zasądzenia odpowiedniej sumy zadośćuczynienia będzie każde zawinione działanie sprawcy, a więc zarówno w wypadku winy umyślnej, jak i winy nieumyślnej. W przedmiotowej sprawie za sprawcę wypadku został uznany C. K., który w sposób nieumyślny naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym, czego skutkiem była śmierć matki powodów - A. B.. Powyższe okoliczności jednoznacznie wynikają z prawomocnego wyroku karnego wydanego w sprawie IIK 336/08 SR w Siedlcach.

W ocenie Sądu wszystkie ww. okoliczności uzasadniają żądanie powodów co do zasady. Z przeprowadzonego postępowania dowodowego w sprawie jednoznacznie wynika, iż powodowie byli bardzo zżyci z matką, więzy emocjonalne pomiędzy nimi były bardzo silne. Matkę z dziećmi łączyły bliskie relacje uczuciowe. Najstarsza córka M. M. (1) po niedanym małżeństwie wróciła do swojego domu rodzinnego. Matka pomagała jej w opiece nad synem, wspierała w codziennych sprawach. M. M. (1) mogła kontynuować naukę w systemie zaocznym dzięki pomocy matki w codziennych sprawach. W chwili śmierci matki M. M. (1) miała dopiero 20 lat. Wychowywała samotnie trzyletniego syna, zakończyła nieudane małżeństwo. W tym jej niełatwym życiu miała codzienne wsparcie psychiczne i faktyczne swojej matki. W. S. (1) miała w momencie śmierci matki dopiero 18 lat. Spodziewała się dziecka. W przyszłości miała

zawrzeć związek małżeński z ojcem dziecka. Powódka oczekiwała na wsparcie matki po tym, gdy urodzi dziecko. Liczyła nie tylko na wsparcie psychiczne matki, ale i faktyczną pomoc w opiece nad dzieckiem. K. B. miał trudności z nauką w gimnazjum. Udało mu się kontynuować naukę w (...). Na co dzień powód mógł liczyć na pomoc matki. Wszyscy mieszkali razem. To A. B. dbała o dom, dbała o rodzinę, zabezpieczała środki finansowe na utrzymanie całej rodziny, chroniła dzieci przed agresją nadużywającego alkoholu ojca. A. B. w chwili śmierci była jeszcze młodą kobietą. Miała potencjał i możliwości, aby wspierać i pomagać dzieciom, jeżeli będą tego potrzebowały. Śmierć A. B. całkowicie zmieniła życie powodów. Było to nieoczekiwane stresujące zdarzenie, z którym każde z powodów musiało się zmierzyć. W. S. (1) bezpośrednio po śmierci matki miała problemy ze snem i łaknieniem. Zmniejszył się jej napęd i motywacja do podejmowania aktywności. Po urodzeniu dziecka odczuwała brak wsparcia ze strony matki przy opiece nad córką. Przez pierwsze dwa tygodnie po śmierci matki K. B. miał problemy ze snem i łaknieniem. Jego nastrój poprawił się gdy powrócił do szkoły, uzyskał wtedy wsparcie ze strony otoczenia. Brak odpowiednich środków finansowych oraz postawa ojca zmusiły powoda do przzerwania nauki i podjęcia pracy zarobkowej. Bezpośrednio po śmierci matki M. M. (1) zaczęła mieć problemy ze snem, odczuwała silne przygnębienie i napięcie związane z odpowiedzialnością za los braci i syna oraz brakiem wsparcia ze strony ojca. Od śmierci matki powódka zaczęła reagować intensywnymi emocjami w obliczu życiowych trudności. Obniżył się jej poziom tolerancji na stres. Każde z powodów po śmierci matki musiało się usamodzielnąć, zadbać samemu o siebie. Dodatkowo M. M. (1) musiała zadbać o los najmłodszego brata. Życie powodów zmieniło się. Nie łączą ich już takie więzi emocjonalne jak przed śmiercią matki. Nie mieszkają w domu rodzinnym. Samodzielnie zabezpieczają sobie byt materialny. Utracili kontakt z ojcem. Niewątpliwie po uzyskaniu pełnoletności powodowie i tak wcześniej lub później usamodzielniliby się finansowo i wyszli z domu rodzinnego. Jednak zawsze mieliby możliwość powrotu do tego domu i wsparcia ze strony matki w razie trudności życiowych. Takiej możliwości, takiej gwarancji bezpieczeństwa powodowie zostali pozbawieni w chwili śmierci A. B.. Jednocześnie z treści opinii biegłej psycholog wynika, iż każde z powodów poradziło sobie z tą trudną sytuacją, jaką była śmierć ich matki. Emocje przeżywane przez W. S. (1) w związku ze śmiercią jej matki nie spowodowały u niej rozstroju zdrowia psychicznego i były typowe w przebiegu procesu żałoby. Po roku powódka pogodziła się ze śmiercią matki. Powódka obecnie bez trudności wywiązuje się z obowiązków zawodowych i związanych z opieką nad swoimi dziećmi. K. B. przez pierwszy rok po śmierci matki często ją wspominał. Później intensywność emocji zmniejszyła się. Śmierć A. B. nie wywołała negatywnych konsekwencji w stanie zdrowia psychicznego powoda. Emocje przeżywane przez K. B. były typowe w przebiegu procesu żałoby. Po roku powód pogodził się ze śmiercią matki. Proces jego żałoby został zakończony. M. M. (1) po przeprowadzce do S. wywiązywała się prawidłowo z obowiązków, które dzieliła wraz z bratem K.. Zaadoptowała się do nowej sytuacji. Przebieg procesu żałoby u M. M. (1) był typowy i nie przekroczył okresu dwóch lat. Powódka pogodziła się ze śmiercią matki. Problemy emocjonalne skutkujące podjęciem leczenia psychiatrycznego przez powódkę związane były z toczącymi się postępowaniami sądowymi związanymi z opieką nad bratem M.. Zatem pośrednio wiązały się ze śmiercią A. B.. Gdyby bowiem nie śmierć matki powódka nie musiałaby zajmować się młodszym bratem, zaledwie dwa lata starszym od jej syna. Sąd uznał opinie biegłego psychologa w ww. zakresie za w pełni wiarygodne. Znajdują one potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym w szczególności w treści wyjaśnień stron, zeznań świadka.

W tym miejscu wskazać należy, iż nie ma żadnych mierników, które pozwoliłyby ocenić wartość cierpienia dzieci po stracie ukochanej matki. Zwłaszcza w sytuacji kiedy ta śmierć jest nagła, nieprzewidziana, spowodowana wyłącznie działaniem osoby drugiej, a matka z uwagi na wiek mogłaby jeszcze długo wspierać swoje dzieci. Krzywda i cierpienie osób najbliższych jest ogromne i nie można go przeliczyć na żadną wartość pieniężną. Życie ludzkie jest bezcenne. Tym samym zadośćuczynienie za krzywdę w postaci pozbawienia życia osoby najbliższej dla powodów nie może być niskie, bo doprowadziłoby do deprecjacji wartości życia ludzkiego. Zadośćuczynienie ma bowiem przede wszystkim charakter kompensacyjny i tym samym jego wysokość musi przedstawiać jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość.

Uwzględniając powyższe okoliczności Sąd uznał, iż adekwatną kwotą do rozmiarów odniesionej przez powodów krzywdy spowodowanej zerwaniem więzi emocjonalnych pomiędzy nimi a zmarłą A. B. będą kwoty po 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia dla każdego z nich. Kwoty te uwzględniają wszystkie okoliczności istotne dla niniejszej sprawy takie jak upływ czasu od chwili śmierci matki powodów oraz rozmiar cierpienia powodów po stracie matki, utrata

domu rodzinnego, czasokres procesu żałoby oraz obecny sposób funkcjonowania powodów. Tak określonych kwot nie można w żadnym razie uznać za wygórowane lub zbyt niskie w ustalonym w niniejszej sprawie stanie faktycznym.

Odsetki ustawowe od uwzględnionych kwot Sąd zasądził następująco: od kwoty 50.000 zł dochodzonej pozwem od dnia następującego po upływie 30 dni od daty doręczenia pozwanemu odpisu pozwu, od kwoty 30.000 zł wskazanej jako rozszerzone powództwo od dnia 30.10.2014 r tj. od dnia doręczenia odpisu pisma stronie pozwanej, ponieważ rozszerzenie powództwa nie wynikało z żadnych nowych okoliczności faktycznych, które wymagałyby przeprowadzenia postępowania likwidującego szkodę. W przedmiotowej sprawie nie było żadnych szczególnych okoliczności, które nie mogły zostać ustalone przez ubezpieczyciela w ww. terminie obowiązującym dla postępowania likwidacyjnego. Orzecznictwo sądowe w zakresie podstawy prawnej zgłoszonego żądania powodów jest już utrwalone i znane ubezpieczycielowi. Tym samym zgłoszony spór, co do zasady wypłaty żądanego zadośćuczynienia nie może uzasadniać odmowy przyznania należnych odsetek od dnia, po którym ubezpieczycielowi upływał termin do wypłaty zadośćuczynienia.

Przyznanie zadośćuczynienia jest niezależne od odszkodowania przewidzianego w art. 446 § 3 k.c., a związanego ze znacznym pogorszeniem sytuacji życiowej osoby bliskiej dla pokrzywdzonego. Ponieważ krzywda niematerialna w postaci bólu i cierpienia powodów, ich osamotnienia po stracie matki została zaspokojona stosownym zadośćuczynieniem, roszczenie wywodzone z art. 446 § 3 k.c. ma na celu naprawienie przede wszystkim uszczerbku o charakterze materialnym. Odszkodowanie obejmuje szeroko pojęte szkody majątkowe, często nieuchwytnie lub trudne do obliczenia, prowadzące do znacznego pogorszenia sytuacji życiowej osoby najbliższej. Przy czym pogorszenie sytuacji życiowej polega nie tylko na pogorszeniu obecnej sytuacji materialnej, lecz także na utracie realnej możliwości polepszenia warunków życia. Pogorszeniem jest również doznanie silnego wstrząsu psychicznego na skutek tragicznej śmierci osoby najbliższej, co pociąga za sobą osłabienie aktywności życiowej, zmniejszenie zarobków i zwiększenie wydatków poniesionych na leczenie lub na pomoc innych osób. W przedmiotowej sprawie sytuacja życiowa powodów uległa istotnej zmianie po śmierci ich matki. Niewątpliwie sytuacja materialna A. B. była trudna, jednak nie oznacza to, iż matka nie wspierała materialnie swoich dzieci. W. S. (1) i K. B. w chwili śmierci matki byli na jej utrzymaniu. M. M. (1) prowadziła z matką wspólne gospodarstwo domowe. Częściowo pozostawała na utrzymaniu swojej matki. Żadne z dzieci nie ponosiło kosztów utrzymania domu, w którym zamieszkiwały. Dodatkowo M. M. (1) korzystała z pomocy matki przy opiece nad dzieckiem, co ma swój materialny wymiar. W. S. (1) liczyła na taką pomoc matki po urodzeniu dziecka. Wszystkich tych form pomocy materialnej powodowie zostali pozbawieni z chwilą śmierci matki. M. M. (1) i K. M. (1) musieli wynająć mieszkanie. Obie córki A. B. samodzielnie musiały zajmować się swoimi dziećmi lub korzystać z pomocy innych osób. Powodowie utracili możliwość powrotu do domu rodzinnego w razie trudności życiowych. Utracili możliwość fizycznej pomocy matki w codziennych sprawach. To, że A. B. nie dysponowała środkami finansowymi, którymi mogła obdarowywać dzieci, nie oznacza, że nie mogła udzielać im fizycznej pomocy, która również ma swój materialny wymiar. Poza tym A. B. prowadziła niewielkie gospodarstwo rolne, miała swój inwentarz, a zatem również w zakresie uzyskanych z tego gospodarstwa produktów żywnościowych powodowie otrzymywali pomoc materialną ze strony swojej matki. Po śmierci A. B., jej mąż, a ojciec dzieci wyprzedał inwentarz i zaprzestał prowadzenia tego gospodarstwa. Zatem również w tym zakresie powodowie utracili materialną pomoc matki. Mając na uwadze powyższe Sąd uznał za uzasadnione żądanie powódek w zakresie zasądzenia na ich rzecz od pozwanego odszkodowania w kwotach po 20.000 zł. Zważywszy na wiek A. B. w chwili jej śmierci mogłaby ona jeszcze wiele lat wspierać swoje dzieci w ich potrzebach. W ocenie Sądu ww. kwoty są w pełni uzasadnione. Sytuacja powódek w chwili śmierci matki była inna niż ich brata, który był jeszcze małoletni i z tego tytułu ubezpieczyciel przyznał mu odszkodowanie w kwocie 25.000 zł. Ponieważ powód K. B. nie wskazał w pozwie z czego wynikać miałaby wyższa kwota odszkodowania niż przyznana w toku postępowania likwidacyjnego kwota, Sąd uznał żądanie za nieuzasadnione i w tym zakresie powództwo oddalił. W ocenie Sądu kwota 25.000 zł przyznana K. B. tytułem odszkodowania w toku postępowania likwidacyjnego jest adekwatna do sytuacji powoda w chwili śmierci matki oraz faktycznych możliwości wsparcia dzieci przez matkę w przyszłości. Powyższe dotyczy także kwot przyznanych obydwu powódkom w toku niniejszej sprawy.

Odsetki ustawowe od uwzględnionych kwot odszkodowania Sąd zasądził od dnia następującego po upływie 30 dni od daty złożenia do pozwanego ubezpieczyciela wniosku o wypłatę tego odszkodowania przez powódki. W przedmiotowej sprawie nie było żadnych szczególnych okoliczności, które nie mogły zostać ustalone przez ubezpieczyciela w czasie prowadzonego postępowania likwidacyjnego.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w wyroku. Z uwagi na uwzględnienie roszczeń powodów w części Sąd dokonał wzajemnego obrachunku kosztów procesu poniesionych przez strony. W przypadku pozwanego były to koszty zastępstwa procesowego, powiększone o opłatę skarbową od pełnomocnictwa, a w przypadku powodów koszty zastępstwa procesowego wraz opłatą skarbową od pełnomocnictwa, uiszczone opłaty sądowe od pozwu oraz koszty opinii biegłego. Po wzajemnym rozliczeniu tych kosztów, stosownie do wysokości uwzględnionego powództwa (80% w stosunku do M. M. (1) i W. S. (1), a 70% w stosunku do K. B.) Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów zwrot kosztów sądowych w kwotach wskazanych w wyroku. Jednocześnie Sąd nakazał pobranie od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa nieuiszczonych kosztów procesu w postaci opłat sądowych od pozwu oraz kosztów opinii biegłego psychologa w części przypadającej na pozwanego.